

Opinia prawna

w zakresie niektórych problemów dotyczących wykładni przepisu art. 267d Prawa spółdzielczego

I. Tezy opinii

- 1) Przedmiotem czynności wykonawczej na gruncie przepisu art. 267d Prawa spółdzielczego mogą być informacje wprowadzające odbiorcę w błąd, aczkolwiek przedstawione nieprawdziwe dane nie muszą wywołać u ich adresatów błędnego wyobrażenia np. o kondycji finansowej spółdzielni, której dotyczą.
- 2) Przepis art. 267d Prawa spółdzielczego obejmuje karalnością np. przedstawienie członkom spółdzielni nieprawdziwego bilansu, zawierającego bądź nieprawdziwe fakty, bądź fałszywą ocenę poszczególnych przedmiotów majątkowych w nim wyszczególnionych, w sytuacji, gdy pewne prawa majątkowe oszacowano w sposób jaskrawo odbiegający od ich prawdopodobnej wartości; zachodzi podawanie przez zarząd spółdzielni nieprawdziwych danych o inwestycjach, kosztach remontu czy wywozie odpadów.

II. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest analiza treści normatywnej art. 276d Prawa spółdzielczego, w zakresie ustalenia relacji zachodzących między zwrotem „podanie nieprawdziwych informacji” a „podawanie informacji wprowadzających w błąd”, a dokładnie czy penalizacja „podawania nieprawdziwych informacji” obejmuje „podawanie informacji wprowadzających w błąd”.

Ponadto, Pan Poseł zwraca się z prośbą o wskazanie jakie cechy powinien posiadać dokument wydany przez spółdzielnię mieszkaniową, aby podane w nim „nieprawdziwe informacje” wypełniały znamiona czynu zabronionego z art. 267d Prawa o spółdzielczego.

III. Odpowiedzi na pytania

1. Na wstępie odpowiedzi należy stwierdzić, że zgodnie z art. 267d § 1 Prawa spółdzielczego, kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem, ogłasza dane

nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółdzielni, władzom państwowym, członkom spółdzielni lub lustratorowi, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Z kolei paragraf 2 dodaje, że jeżeli sprawca działa nieumyślnie, może liczyć się z sankcją karną w postaci kary grzywny, kary ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Już w tym miejscu należy wskazać, że treść normatywna art. 267d § 1 Prawa spółdzielczego nie posługuje się zwrotem „podaje nieprawdziwe informacje”, lecz stwierdzeniem „ogłasza dane nieprawdziwe”. O wyjaśnienie tego ostatniego zwrotu prosi również Pytający, co zostało wyjaśnione w trakcie rozmowy telefonicznej.

Po tym uściśleniu terminologicznym należy przejść do wyjaśnienia istoty czynu karalnego, którego jurydyczny opis zawarty jest w art. 267d Prawa spółdzielczego. Sprowadza się on do naruszenia obowiązków organów spółdzielni (zwłaszcza rady nadzorczej i zarządu, tj. podmiotów które kontrolują i nadzorują działalnością spółdzielni oraz kierują spółdzielnią i reprezentują ją na zewnątrz) oraz likwidatora o charakterze informacyjnym, które zostały przewidziane m.in. w art. 46 § 1 pkt 7, art. 48 § 1 oraz dziale XII Prawa spółdzielczego, poprzez ogłoszenie nieprawdziwych danych o funkcjonowaniu spółdzielni oraz przedstawianiu ich organom spółdzielni, władzom państwowym, członkom spółdzielni lub lustratorowi. *Ratio legis* penalizacji takich zachowań jest przeciwdziałanie szkodliwym zjawiskom, jakim jest przekazywanie fałszywych danych o spółdzielni, co w konsekwencji może prowadzić do utraty zaufania członków spółdzielni oraz w ogólności negatywnie wpłynąć na prawidłowe zarządzanie spółdzielnią. Przestępstwo z art. 267d Prawa spółdzielczego jest jednak przestępstwem formalnym, co oznacza, że jego zespół znamion nie obejmuje skutku. Dokonanie rzeczonoego czynu przestępstwa następuje w momencie ogłoszenia bądź przedstawienia danych nieprawdziwych.

2. Przestępstwo z art. 267d Prawa spółdzielczego jest przykładem tzw. przestępstwa wieloodmianowego. Czynność sprawcza przybrać może dwie formy polegające na:

- a) ogłaszaniu nieprawdziwych danych albo,
- b) przedstawianiu nieprawdziwych danych organom spółdzielni, władzom państwowym, członkom spółdzielni lub lustratorowi.

Wyczerpiecie to ma charakter taksatywny. Z tego przepisu nie wynika nakaz penalizowania każdego przejawu dezinformacji (polegający na podaniu nieprawdziwej informacji o rzeczywistym stanie spółdzielni), lecz tylko tego, który został uczyniony w szczególny sposób, poprzez ogłaszanie bądź przedstawianie przez członków organów spółdzielni albo likwidatora nieprawdziwych danych w związku z wykonywaniem

obowiązków przewidzianych w Prawie spółdzielczym.

W oparciu o art. 267d Prawa spółdzielczego penalizacji podlega ogłaszanie nieprawdziwych danych lub ich przedstawienie:

a) organom spółdzielni, co odnosi się do relacji pomiędzy różnymi organami spółdzielni, ale także może realizować się w ramach jednego organu w sytuacji, gdy członek organu przekazuje informacje temu organowi;

b) członkom spółdzielni;

c) organowi państwowemu;

d) lustratorom.

Przez „ogłaszanie” należy rozumieć podawanie określonych danych dotyczących funkcjonowania spółdzielni np. jej członkom bądź do wiadomości publicznej. Przy czym wyraźnie należy stwierdzić, że ustawa nie wymaga ani ogłoszenia publicznego tych informacji, ani też nie określa formy ogłaszania danych nieprawdziwych. Może to zatem nastąpić w każdej formie np. przez wywieszanie danych nieprawdziwych na tablicach ogłoszeń umieszczonych na klatkach schodowych, na walnym zebraniu członków bądź też – tak jak wskazuje Pytający – w formie ulotki rozpowszechnianej wśród mieszkańców z pieczęcią i podpisem członków zarządu, o ile następuje to na ich polecenie. Z kolei „przedstawianie” w rozumieniu art. 267d Prawa spółdzielczego to przekazywanie innemu podmiotowi określonych danych. Z tego wynika, że zarówno ogłaszanie, jak i przedstawianie może mieć wyłącznie formę działania.

3. Przedmiotem ogłoszenia lub przedstawienia na gruncie art. 267d Prawa spółdzielczego są dane nieprawdziwe, tj. zawierające informacje niezgodne ze stanem faktycznym; niepełne, pomijające pewne informacje oraz zawierające oceny ustawowych informacji, które są fałszywe lub odbiegają od przyjmowanego w danej sferze prowadzenia spraw spółdzielni standardu, tj. chodzi o dane stworzone w oparciu o błędne kryteria. Już z tego wynika, że przedmiotem czynności wykonawczej na podstawie ww. przepisu mogą być również informacje wprowadzające odbiorcę w błąd, aczkolwiek przedstawione nieprawdziwe dane nie muszą wywołać u ich adresatów błędnego wyobrażenia np. o kondycji finansowej spółdzielni, której dotyczą.

Nieprawdziwość danych może być konsekwencją fałszerstwa materialnego, tj. podrobienia lub przerobienia autentycznego dokumentu, bądź z fałszerstwa intelektualnego, tj. zawarcia w dokumencie autentycznym danych nieprawdziwych (nierzetelnych). W jednym i drugim przypadku ponoszący odpowiedzialność na podstawie art. 267d Prawa spółdzielczego nie musi samodzielnie dokonać fałszerstwa.

Przepis art. 267d Prawa spółdzielczego obejmuje zatem karalnością na przykład

przedstawienie członkom spółdzielni nieprawdziwego bilansu, zawierającego bądź nieprawdziwe fakty, bądź fałszywą ocenę poszczególnych przedmiotów majątkowych w nim wyszczególnionych, w sytuacji gdy pewne prawa majątkowe oszacowano w sposób jaskrawo odbiegający od ich prawdopodobnej wartości; zachodzi podawanie przez zarząd spółdzielni nieprawdziwych danych o inwestycjach, kosztach remontu czy wywozie odpadów.